Tango. Tangoen er for Anders Fogh Jensen modstykket til projektsamfundets uvished. Det er en dans, man kan modtage undervisning i og øve sig på, fordi den er fastlagt på forhånd: Her på det seneste er der opstået variationer af tangoen, hvor man kan slippe den ene arm og danse sådan lidt mere frit og rock'n roll agtig. Det bryder jeg mig ikke om. Det er meget sjovere at følge de faste regler, siger han. Fotos: Kristine Kiilerich

Jeg længes efter **gentagelsen**

Interview. Når vi danser, dater og arbejder har vi hele tiden midlertidigheden som grundvilkår, siger Anders Fogh Jensen, som har skiftet job fra filosof til terapeut, for at slippe for en tilværelse, hvor man altid er på udkig efter næste projekt. Og så han begyndt at danse tango – det er nemlig noget man kan øve sig på, siger han

af Johanne Mygind

Anders Fogh Jensen bryder sig ikke om at danse.

I hvert fald ikke på det spontane dansegulv, som opstår, når der skrues op for musikken til fødselsdagen, og gæsterne pludselig begynder at bevæge sig rytmisk ud og ind i mellem hinanden. Og hvor det på intet tidspunkt står klart, hvem der danser med hvem, eller hvad man egentlig skal gøre for at blive en del af dansens cirkler.

»Det ubehag, man kan føle på et dansegulv, minder meget om det ubehag, man kan føle andre steder i vores kultur. Det er et ubehag, som handler om, at man ikke kan vide, om man gør det godt nok, eller hvad det skal ende med. At alt kan lade sig gøre, men det til gengæld ikke er alt, som kan blive til noget,« siger Anders Fogh Jensen.

Monogami med mange

Han har samlet sine iagttagelser af det moderne liv i bøgerne *Projektsamfundet* og *Projektmennesket*. Bøgerne kunne kaldes en filosofisk analyse af et samfund, som har ændret sig fra Foucaults disciplinsamfund til et samfund, hvor netop disciplin, system og gentagelse bliver betragtet med den største rædsel. En analyse, som også udspringer af Anders Fogh Jensens egne vanskeligheder med at leve som projektansat single med et konstant krav om begejstret selvpromovering.

Blå Bog: Anders Fogh Jensen

- Anders Fogh Jensen, 36 år
- Ph.d. fra Københavns Universitet og Diplomé d'Etudes Approfondies fra Sorbonne. Har blandt andet udgivet 'Metaforens magt. Fantasiens fostre og fornuftens fødsler' og 'Magtens Kartografi'.
- Arbejder nu med terapi og samtale på Dansk Institut for Supervision, Personaleudvikling, Undervisning og Konsultation.

»At leve som single betyder at leve et liv, hvor der bliver spillet på alle heste. Alle siger jo, at de ikke længere gider midlertidige forbindelser og dermed skal de signalere en sandsynlig permanent monogam forbindelse til mange mennesker på en gang,« siger Anders Fogh Jensen, som bliver træt bare ved tanken om alle de salgstaler, som singlerne igen og igen må igennem, når de jagter kærligheden.

»Jeg stod for eksempel en aften på Riesen, som ligger hernede i en sidegade til Istedgade, og så var der en kvinde, som spurgte mig om, hvad jeg lavede, og så fortalte jeg lidt, og så sagde hun: 'Du gør godt nok ikke meget reklame for dig selv.' Og det er jo en af frustrationerne ved singlelivet, at man hele tiden skal fortælle om sig selv og sit eget liv, så det lyder som et liv, som en anden har lyst til at være en del af,« siger Anders Fogh Jensen.

Det er ikke bare i kærlighedslivet, at Anders Fogh Jensen har gjort sig sine erfaringer med projektsamfundets nye relationsforhandling. Fra sin lejlighed i Istedgade kan han se ned på en bydel befolket af mennesker, som mødes over mac'en og kaffen i håbet om at blive tilknyttet endnu et projekt. Den livsstil kender Anders Fogh Jensen også fra sit eget liv.

»Jeg forsøgte i mange år at gøre en karriere på universitetet, hvor der hersker, hvad jeg vil kalde en mafiøs netværkslogik. Man skal kende folk, man skal stå i relation til dem, og efter at projektstrukturen er blevet en del af universitetsverden, så bliver det krav aktualiseret hele tiden. Jeg har gået til møder i store grupper, hvor vi er blevet enige om, at det kunne være spændende at lave det her projekt, men hvor jeg aldrig vidste, hvilke projekter, der kunne blive til noget? Og hvad skulle jeg gøre for at være sikker på, at jeg kom med i projektet, hvis det altså blev til noget?« spørger Anders Fogh Jensen og har endnu ikke fundet svaret.

Da han var færdig med sin ph.d. nægtede han, at fortsætte som løstansat underviser, men måtte konstatere, at der ikke længere var fastansættelser at få i universitetsverdenen.

»Heller ikke for folk, som var dygtigere end mig. I stedet blev der givet løfter uden konsekvenser: 'Vi synes, at dit projekt er interessant. Vi kunne godt tænke os at beholde dig',« siger Anders Fogh Jensen, som fascineret har iagttaget, hvordan vores aftalestruktur langsomt er ved at ændre karakterer, så planer forvandler sig til sandsynligheder.

Man har anklaget det gammeldags bureaukrati for at skabe ineffektivitet, men i dag er der også mange virksomheder og offentlige institutioner, som spilder utroligt mange penge og meget energi på projektansøgninger, som aldrig bliver til noget
Anders Fogh Jensen

Spild af energi

»I dag vil man gerne til vente med at fiksere en aftale, til man helt tæt på datoen. 'Skal vi ses på fredag?' – 'Ja, det er en god idé. Lad os lige skrives ved torsdag.' På den måde overbooker alle i håbet om at få den bedst mulige aftale i hus. Det er i virkeligheden den samme logik, når man byder ind på projekter. Du bliver nødt til at søge mange flere projekter, end du egentlig kan lave, fordi der hele tiden er en mulighed for, at de ikke bliver til noget. Man har anklaget det gammeldags bureaukrati for at skabe ineffektivitet, men i dag er der også mange virksomheder og offentlige institutioner, som spilder utroligt mange penge og meget energi på projektansøgninger, som aldrig bliver til noget.«

– Hvad er så det gode ved at leve i sådan et samfund?

»Man får et meget mere varieret liv. Man får prøvet mange flere forskellige ting end vores forældre eller bedsteforældre, og man kan jo spørge sig selv, hvorfor et forhold i 40 år med den samme nødvendigvis er bedre end fem forhold af otte års varighed? Men bagsiden af projektsamfundet er, at man aldrig ved, hvad der skal ske, og at den usikkerhed giver stress og angst, fordi den kan udnyttes. 'Du er med på det her projekt, men vi ved ikke, hvad vi har midler til senere.' Sådan en melding betyder jo, at folk overpræsterer i ekstrem grad af frygt for, at de ikke får lov til at deltage i næste projekt,« siger Anders Fogh Jensen.

Han har de sidste seks år boet i en lille tværelses lejlighed, hvor sengen fylder det meste af stuen, for en af omkostningerne ved hans eget arbejdsliv har været en ustabil økonomi.

»Vi har jo stadig systemer, som fungerer på den gammeldags måde: kreditforeningen f.eks, men det passer ikke sammen med freelancelivet, hvor man ikke ved, hvad man tjener i næste måned. De gamle systemer regner med gentagelsen, men gentagelse bliver der mindre og mindre af i projektsamfundet. Den konflikt skaber stress og angst hos mange.«

– Er det kun friktionen med det gamle og det nye samfund som skaber problemet?

»Nej, det kan være udmattende at være en del af projektsamfundet. Det er ligesom med dansen, hvor det er hårdt at stille sig op og danse vildt og energisk med alle, hvis man er trist. Vi får en anden slags menneskelige sammenbrud, end vi havde før. Det undrer mig ikke, at depression er blevet så almindeligt, for det er i virkeligheden en sygdom, hvor den deprimerede opfører sig stik i mod projektsamfundets krav. Hvor man mister initiativ og gnist og lyst og ikke kan holde ud at være sammen med andre.«

Terapi og tango

På Anders Fogh Jensen dørskilt står der bare 'filosoffen'. Det hedder hans hjemmeside også, hvor filosofiske bon mot'er blander sig med kunstneriske portrætfotos af Anders Fogh Jensens selv og afslører, at også han har gjort projektsamfundets krav om selvscenesættelse til sit eget.

Sidste år fik han i en alder af 35 for første gang i sit liv en fastansættelse i konsulentfirmaet Dispuk. Her er en del af hans arbejde at lave terapeutiske forløb til mennesker, som er kommet i klemme i projektsamfundet.

– Hvad siger du til alle de her fortvivlede projektmennesker?

»Jeg forsøger at få de mennesker til at forlige sig med samfundsstrukturen. Ikke at forsøge at flygte fra dens krav, men måske snarere forsøge at finde lommer i strukturen, hvor disse krav ikke er så tydelige. Jeg forsøger også at pille nogle af de dogmer ned, man bliver påduttet i projektsamfundet. At risikovillighed er godt. At det er fedt ikke at vide, hvad der skal ske. At man jo må tage chancer. Jeg laver måske i virkeligheden forsvarstaler for gentagelsen.«

– Du kritiserer projektsamfundet for at gøre problemerne individuelle, men terapi er da en af de mest individuelle løsningsformer, som findes?

»Ja, og før i tiden var jeg meget optaget af det politiske og at skabe kritik af kapitalismen. I dag vil jeg måske hellere lære folk at navigere i det samfund, som de lever i. Og så er det meningsfuldt at lave terapi, fordi det er et rum, hvor mennesker taler om det, som betyder allermest for dem.«

– Projektmennesket kigger efter åbninger, men har måske mest af alt brug for grænser, skriver du i din bog. Hvordan har du brugt den erkendelse i dit eget liv?

»Det har været en stor omvæltning at få et fast job, som kræver så meget af mig, at jeg ikke hele tiden kan tænke over nye projekter. Jeg ville egentlig gerne have mere filosofi ind i mit arbejdsliv, men jeg har ikke rigtig tid til at starte nogen projekter op lige nu, og det er faktisk rart,« siger Anders Fogh Jensen, som også har fundet en måde at overkomme sin modvilje mod dansegulvet på: Han danser tango og nyder at have fundet en dans, som man kan modtage undervisning i og øve sig på, fordi dansens figurer er fastlagt på forhånd.

Bagsiden af projektsamfundet er, at man aldrig ved, hvad der skal ske, og at den usikkerhed giver stress og angst, fordi den kan udnyttes: 'Du er med på det her projekt, men vi ved ikke, hvad vi har midler til senere'
Anders Fogh Jensen

»Her på det seneste er der opstået variationer af tangoen, hvor man kan slippe den ene arm og danse sådan lidt mere frit og rock'n roll agtig. Det bryder jeg mig ikke om. Det er meget sjovere at følge de faste regler. Og det har jeg opdaget, efterhånden som jeg har skrevet de her bøger. At de er skrevet på en længsel efter struktur og disciplin, som mange projektmennesker måske i virkeligheden deler.«

jom@information.dk